

У К Р А Ї Н А
Шосткинський міськрайонний суд Сумської області
41100, Сумська область м. Шостка, вул. Свободи, 63
тел./факс: (249) 6-51-39; e-mail: inbox@shm.su.court.gov.ua

22 листопада 2017 року

м.Шостка

Р І Ш Е Н Н Я
зборів суддів Шосткинського міськрайонного суду Сумської області
№ 15

За результатами вивчення документів, наданих ДСА України № 8-13695/17 від 17.11.2017 року щодо оптимізації мережі судів, відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Положення про збори суддів Шосткинського міськрайонного суду Сумської області, затвердженого рішенням зборів суддів Шосткинського міськрайонного суду від 04.11.2016 року № 11, **збори суддів, -**

В С Т А Н О В И Л И :

Обговоривши надіслані матеріали щодо оптимізації мережі судів, вважаємо за необхідне надати такі пояснення та пропозиції.

Створити Шосткинський окружний суд Сумської області ДСА України пропонує на базі Шосткинського міськрайонного, Ямпільського районного та Середино-Будського районного суду Сумської області в межах районів, на які поширювалась юрисдикція даних судів.

Вважаємо, що створення Шосткинського окружного суду на базі вищевказаних судів Сумської області не є **найкращим варіантом, тобто, результатом оптимізації** (лат. optimus - найкраще).

Наразі термін «оптимізація судів» активно використовується як державними діячами так і громадськими активістами, однак, не всі розуміють, що є, власне, оптимізація.

Оптимізація (<https://uk.wikipedia.org>) — **процес надання будь-чому найвигідніших характеристик**, співвідношень (наприклад, оптимізація виробничих процесів і виробництва). **Задача оптимізації сформульована, якщо задані: критерій оптимальності** (економічний — тощо; технологічні вимоги — вихід продукту, вміст домішок в ньому та ін.); параметри, що варіюються (наприклад, температура, тиск, величини вхідних потоків у процесах переробки гірничої та ін. сировини), зміна яких дозволяє впливати на ефективність процесу; математична модель процесу; обмеження,

пов'язані з економічними та конструктивними умовами, можливостями апаратури, вимогами вибухобезпеки та інші.

Головна проблема полягає в тому, що нормативне закріплення завдань та цілей оптимізації судів - що саме ми плануємо отримати, як ми це будемо робити, в законодавстві України відсутнє. Звертаємо увагу, що підстави та цілі (завдання) оптимізації є суто різні категорії. Підстава, наприклад, скорочення видатків, вказує на те, чому ми маємо це робити, а ціль – що ми маємо отримати в кінцевому підсумку.

Голова ДСА України Холоднюк З.В., виступаючи на XIV позачерговому з'їзді суддів України, не зміг відповісти на численні питання суддів щодо запроєктованих результатів оптимізації – як саме будуть працювати суди, оскільки укрупнення судів є процесом, а не результатом.

На відміну від відомого американського філософа Джона Дьюї, який стверджував, що правильно поставлена задача вже наполовину вирішена, керівники ДСА України не знають для чого здійснювати укрупнення судів та як вони в подальшому будуть працювати, але твердо переконані, що це необхідно робити, оскільки, мовляв, досвід Італії вказує, що все буде гаразд.

Отже, не можна говорити про науковий підхід до процесу оптимізації судів, який мав би включати проектування, моделювання, експеримент, зокрема, експеримент в малому соціальному масштабі.

Частиною 1 статті 21 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначено, що місцевими загальними судами є окружні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у містах, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах).

Виходячи з наведеного в частині 1 статті 21 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» визначення можливо зробити висновок, що **округ** (територія на яку поширюється юрисдикція місцевого загального суду) являє собою: 1) один район або 2) декілька районів або 3) райони в місті або 4) місто або 5) один район чи декілька районів з містом (містами).

Частиною 4 статті 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» передбачено, що підставами для утворення чи ліквідації суду є зміна визначеної цим Законом системи судоустрою, необхідність забезпечення доступності правосуддя, оптимізації видатків державного бюджету або зміна адміністративно-територіального устрою.

Тобто, в діючому законодавстві відсутня імперативна вимога про те, що утворення суду має відбуватись виключно шляхом укрупнення діючих судів шляхом створення окружних судів на декілька районів.

Навпаки, в частині 5 статті 19 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» вказується, що утворення суду може відбуватися шляхом створення нового суду або реорганізації (злиття, поділу) судів.

Будь-яких фінансово-економічних розрахунків того, що створення Шосткинського окружного суду Сумської області на базі Шосткинського міськрайонного, Ямпільського районного та Середино-Будського районного суду Сумської області призведе до оптимізації видатків державного бюджету, тобто, до реального їх скорочення, ніким не проводилось, принаймні, нас, суддів Шосткинського суду Сумської області про проведення таких досліджень ніхто не повідомляв, результатів проведених досліджень не надавав.

Однак, вже є очевидно, що така мета укрупнення судів як необхідність скорочення видатків бюджету є досить сумнівною та авантюрою, оскільки в разі

запровадження розподілу справ між всіма суддями новоутвореного окружного суду (розміщених у різних, достатньо віддалених одне від одного приміщеннях), судді будуть змушені їздити в різні приміщення суду, розташовані в населених пунктах окремих районів, що є відрядженням з необхідністю компенсації витрат на проїзд, добових та на проживання (найм житла). Такі витрати будуть суттєвими та постійними, адже надходження справ є відносно сталим.

Крім того, приміщення суду, в які суддя буде змушений постійно їздити, мають бути обладнані відповідно до ч. 2 ст. 139 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» окремим кабінетом, робочим місцем та необхідними для роботи засобами. Таким чином, вимога розподілу справ між всіма суддями зумовлюватиме те, що в кожному з приміщень одного й того ж суду мають бути окремі кабінети для кожного з суддів цього суду.

Тобто, як в приміщенні Шосткинського (т.зв. «центрального суду»), так і в приміщенні нині діючих Ямпільського та Середино-Будського судів має бути 14 окремих кабінетів для суддів з робочим місцем та необхідними для роботи засобами, всього ж має бути облаштовано для роботи 42 кабінети суддів та 42 робочих місця помічників суддів, адже й помічники мають переміщатись разом із суддями.

Крім того, постане питання придбання автотранспорту та введення до штатного розкладу посади водія (навіть, декількох водіїв), адже документи в паперовій формі (яку ніхто не скасовував) будуть постійно переміщатись з одного приміщення до іншого, як і судді, яких буде потрібно постійно доставляти до різних приміщень одного суду. Особливо це стосується нашого суду, адже саме в запланованому Шосткинському окружному суді будуть найвіддаленіші приміщення в Сумській області. Наразі службовий автотранспорт (в робочому стані) в нашому суді відсутній, а поїздки судді в автобусі разом з учасниками процесів викликать надто багато запитань. Крім того, переміщаючись громадським транспортом суддя ризикує не повернутись додому в цей же день, адже розклад руху автобусів під судові засідання ніяк не підлаштований, що призведе до зриву судових засідань запланованих на наступний день.

Для оперативної передачі документів в електронній формі постане необхідність в високоякісних сканерах, а також, в окремих працівниках, які тільки й робитимуть, що скануватимуть процесуальні документи.

В процесуальних кодексах (як діючих так і в нещодавно прийнятих) наявні норми щодо судових витрат, зокрема, пов'язаних з явкою до суду, залученням свідків тощо, які за певних обставин компенсуються за рахунок держави (державного бюджету). Безумовно, що переміщення на великі відстані, в т.ч. в непрямому транспортному сполученні, значно збільшить такі витрати.

Таким чином, **не може йти мова ні про яке очікуване скорочення видатків державного бюджету.**

Чи не найгостріші нарікання викликає утворення Шосткинського окружного суду (згідно пропозицій ДСА України) в розрізі забезпечення права доступу до правосуддя.

Відстань між м. Шостка та м. Середино-Буда по автомобільній дорозі становить **63 км**. Це є найбільшою відстанню в Сумській області між запланованим «центральним судом» та його «відділеннями».

Однак, те, що називається автомобільною дорогою, насправді нею не є вже багато років.

На відміну від траси Київ-Житомир (141 км), яку можливо подолати за 1 год. 30 хв., напрямок м.Шостка – м.Середина-Буда (63 км) нечисленний громадський та приватний транспорт долає декілька годин з поправкою на час доби та погодні умови.

Згідно розкладу автовокзалу м. Шостка в напрямку м. Середина-Буда курсують 3 автобуси, зокрема, з відправленням з м. Шостки о 10 год. 15 хв. та прибуттям в м. Середина-Буда о 12 год. 15 хв. (щоденно), з відправленням о 04 год. 50 хв. з прибуттям о 07 год. 50 хв., а також о 13 год. 30 хв. з прибуттям о 16 год. 05 хв. по середах, п'ятницях та неділях.

Будь-яке інше, окрім автомобільного, пряме сполучення між м. Шостка та м. Середина-Буда відсутнє.

З сел Шосткинського, Ямпільського та Середино-Будського районів громадянам – учасникам процесів необхідно спершу доїхати до свого районного центру, до якого також автобуси їздять не кожного дня. Інколи (але все частіше) громадяни не мають коштів, щоб доїхати до свого райцентру, не говорячи вже про поїздки по сусіднім районам. Це зумовлюватиме почергову явку учасників процесів, розгляд справ затягнеться, витрати на проїзд та проживання зростатимуть.

Так само, зростатиме невдоволення судовою владою, яке спершу вилитиметься на суддів, що розглядають справу.

Окрім питання, на яке немає відповіді (хоч на цій стадії все вже має бути чітко визначено), як будуть працювати слідчі судді, оскільки тривалість розгляду клопотань та скарг на стадії досудового розслідування обчислюється годинами та днями. Наприклад, слідчий з Середино-Будського відділення поліції подав до відділення Шосткинського окружного суду в м. Середина-Буда клопотання про проведення обшуку. Автоматизована система (єдина на суд) розподілила дане клопотання слідчому судді який має постійне робоче місце в м. Шостка. Хто до кого має їхати? Як розглядати клопотання про тримання під вартою враховуючи звички органів досудового розслідування подавати такі клопотання наприкінці робочого дня? Мало того, що підозрюваного чи обвинуваченого етакують за 190 км з Сумського СІЗО, так ще й возитимуть між відділеннями судів по дорогах, де можна швидше йти, ніж їхати? Яким чином в аспекті укрупнення судів вирішено питання чергування слідчих суддів у неробочі та святкові дні?

Як розглядати справи про адміністративні правопорушення, як виконувати постанови про адміністративний арешт? Хто і як має доставляти правопорушників до суду та до місця відбуття адміністративного арешту? Чи може правопорушника посадять в автобус, заплатять за проїзд та відправлять за 63 км?

На даний час таких проблем в роботі суду майже немає. То навіщо створювати проблеми, а потім намагались їх вирішувати, витративши величезні кошти та отримавши сотні (якщо не тисячі) рішень Європейського Суду по ст. 3, 5, 6 та 13 Конвенції? **Репутаційні ризики від укрупнення судів є надто великими, а негативні наслідки укрупнення судів стануть непоправним ударом до судовій реформі та іміджу України, яка прагне до членства Європейському Союзі.**

Також звертаємо увагу на такі аспекти.

Місто Середина-Буда має пряме залізничне сполучення з селищем Ямпіль, містами Кролевець та Конотоп, причому від м. Середина – Буда до м. Конотоп залізницею дістатись швидше ніж до м. Шостка.

Наразі закінчується капітальний ремонт автодороги м. Шостка - м. Кролевець (40 км), Шосткинський район межує з Кролевецьким, а м. Шостка та м. Кролевець мають пряме залізничне та автобусне сполучення.

Наскільки нам відомо, не проводилось будь-яких консультацій щодо укрупнення судів з органами Національної поліції, СБУ, органами пенітенціарної системи, не з'ясовувалась думка громадськості, зокрема, адвокатів та правозахисників.

Щоденне переміщення суддів, а також учасників процесу (підозрюваних та/або обвинувачених) в районах, які межують з Російською Федерацією (м. Середина-Буда розташовано на кордоні з РФ) створює підвищений ризик всілякого роду провокацій.

Наразі чомусь йде розмова виключно про оптимізацію місцевих загальних судів. Між тим, згідно ст. 26 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» суди апеляційної інстанції утворюються в апеляційних округах. **Вказівка та те, що апеляційний округ прив'язаний до регіональної структури держави в Законі відсутня.**

Якщо дійсно, а не на папері перейматися проблемою оптимізації судів, то питання укрупнення місцевих загальних судів необхідно вирішувати одночасно з утворенням апеляційних округів, **оскільки в оптимальному варіанті місцеві суди однієї області можуть входити до різних апеляційних округів.** Так, відстань між м. Шостка та м. Новгород-Сіверський, який розташований у сусідній Чернігівській області становить 27 км. Дані міста мають пряме залізничне та автобусне сполучення, населення даних міст та прилеглих районів взаємно переміщується з побутових, виробничих потреб, на навчання тощо.

Таким чином, оптимізація судів є складним та багатоаспектним питанням, яке не обмежується малюванням карти укрупнення судів.

Якщо підстави оптимізації судів дійсно полягають в забезпеченні доступності правосуддя, скорочення видатків державного бюджету, просимо Вас, шановні керівники, прислухатися до позиції рядових суддів, які щоденно, на практиці стикаються з проблемами функціонування судової системи.

Враховуючи вищевикладене, збори суддів,-

вирішили:

1. Пропозицію Державної судової адміністрації України щодо утворення Шосткинського окружного суду Сумської області на базі Шосткинського міськрайонного, Ямпільського районного та Середино-Будського районного суду Сумської області **визнати неприйнятною.**
2. З підстав оптимізації видатків державного бюджету та забезпечення доступності правосуддя **пропонуємо створити:**
 - 1) Шосткинський окружний суд Сумської області територіальна юрисдикція якого поширюватиметься на м. Шостка та Шосткинський район Сумської області. Штатну чисельність суддів даного суду визначити в межах 11 одиниць.
 - 2) Середино-Будський окружний суд Сумської області (на базі Ямпільського районного та Середино-Будського районного суду Сумської області)

територіальна юрисдикція якого поширюватиметься на Середино-Будський та Ямпільський райони Сумської області.

Голова зборів суддів:

Т. В. Литвинко

Секретар зборів суддів:

О. В. Прачук